

Voor-Wat-Voor-Wie-methodiek

Bepaal belangrijke thema's en vraagstukken in data-ondersteund werken

Aan de slag met data-ondersteund werken in jouw organisatie? Het bepalen en prioriteren van de belangrijkste thema's en vraagstukken waarop je data wilt gaan inzetten, is een belangrijk vertrekpunt. De systematische aanpak van **Voor-Wat-Voor-Wie** helpt je om gestructureerd en onderbouwd keuzes te maken.

Dit doe je niet alleen. Het is belangrijk om thema's en vraagstukken samen met alle relevante betrokkenen en stakeholders te bepalen, zodat jullie alle onderwerpen vanuit verschillende perspectieven bekijken, elkaar begrijpen en tot een gezamenlijk beeld komen. **The whole system in one room**: Hebben we het over hetzelfde, bedoelen we hetzelfde en vinden we dezelfde thema's of vraagstukken belangrijk?

Aan de slag met Voor-Wat-Voor-Wie? In dit document vind je uitleg over de methodiek, inclusief nuttige tips en materialen om te downloaden.

De methodiek bestaat uit:

1. Vóór de sessie: voorbereiding
2. Uitvoering: introductie over data en databronnen
3. Uitvoering: werkvorm 'Welk data-inzicht helpt jou?'
4. Uitvoering: verzamelen, groeperen, bespreken
5. Uitvoering: wrap-up
6. Na de sessie: verslag en actie

Binnen het programma Leren Werken met Data hebben we bij 16 zorgorganisaties waardevolle ervaring opgedaan met de Voor-Wat-Voor-Wie-sessies. Vaak vormde de sessie het startpunt voor een periodiek overleg met een groep betrokken stakeholders. In enkele organisaties is de sessie op eigen initiatief meerdere keren herhaald, steeds in een andere samenstelling.

Eén van de deelnemers: "In de praktijk gebeurt het bijna nooit dat we met zoveel verschillende disciplines samen aan tafel zitten. Nu ervaren we hoe waardevol het is om vanuit diverse perspectieven naar belangrijk thema's en vraagstukken te kijken."

De sessies maakten zichtbaar dat samenwerking onmisbaar is bij het effectief inzetten van data. Soms brachten ze partijen voor het eerst rechtstreeks met elkaar in contact. In alle gevallen droegen de sessie bij aan meer onderling begrip, een scherpere gezamenlijke beeldvorming van relevante thema's en vraagstukken, en beter inzicht in wie welke informatiebehoefte heeft.

1. Vóór de sessie: voorbereiding

Organiseer in je organisatie een live sessie.

- tijdsduur minimaal 3 uur
- minimaal 12 en maximaal 20 deelnemers, uit diverse disciplines waaronder:
 - zorgprofessionals, zoals begeleiders, verpleegkundigen, behandelaren, artsen
 - cliënten, leden cliëntenraad, verwanten/naasten
 - ICT en datateam
 - ondersteunende diensten zoals vastgoed, facilitair, leren & ontwikkelen, personeelszaken
 - bestuur, directie, management
 - (eventueel) leveranciers van belangrijke databronnen in je organisatie
- zorg voor een collega die je tijdens de sessie kan helpen en spreek een duidelijke rolverdeling af (presenteren, tijdsbewaking, observeren, groepjes ondersteunen enz.)
 - het is waardevol om de discussie tijdens het deel na de werkvorm vast te leggen; maak hier onderling afspraken over

Gebruik de download 'Voorbereiding bijeenkomst organiseren' en zorg voor in ieder geval de volgende praktische uitgangspunten:

- inclusie is geen bijzaak, plan het vanaf de start in
- reserveer een (rolstoel) toegankelijke ruimte, met extra/aparte ruimtes voor iedere subgroep
- controleer of in de plenaire ruimte alle standaard middelen aanwezig zijn (scherm, flap-over enz.)

Maak een visueel overzicht van alle bestaande databronnen en data in de organisatie. Dit is onderdeel van de introductie tijdens de bijeenkomst.

- laat je inspireren door de twee voorbeelden uit de downloads
- vraag hulp van bijvoorbeeld de informatiemanager, een ICT-medewerker, data-analist of iemand met een gelijkwaardige functie
- nodig die collega('s) uit om het visuele overzicht tijdens de bijeenkomst toe te lichten
- maak die toelichting behapbaar en oefen om aan medewerkers en cliënten uit te leggen welke databronnen er zijn

Print voldoende sets met thema-kaartjes en snij/knip deze uit. De downloads staan bij het onderdeel Uitvoering: werkvorm.

Download [Voorbereiding bijeenkomst organiseren.docx](#)

Download [Voorbeeld 1 visueel overzicht databronnen](#)

Download [Voorbeeld 2 visueel overzicht databronnen](#)

2. Uitvoering: introductie over data en databronnen

Introductie: Wat is data, welke data hebben we en hoe gebruiken we dat?

- tijdsduur: plenair, ongeveer 15 minuten
- gebruik de download 'Voorbeeld presentatie'
- ga in op het onderwerp data: wat is data?
 - bekijk de korte video 'Wat is data?'
 - start de sessie, benoem het doel ervan
 - gebruik ter opwarming en voor het verdere begrip van het onderwerp 'wat is data?' eventueel de stellingen
- neem de agenda en tijdsplanning door
- doe een korte kennismaking
- de collega's die het visuele overzicht hebben opgesteld van alle bestaande databronnen en data in de organisatie, lichten dit kort toe
- verdiep het onderwerp data nog iets verder: wat zijn de verschillende perspectieven op data en wat wil je met data bereiken?

Download [Voorbeeld presentatie](#)

3. Uitvoering: werkvorm 'Welk data-inzicht helpt jou?'

Introductie van de werkvorm:

- tijdsduur:
 - plenaire uitleg, ongeveer 10 minuten + 5 minuten om uiteen te gaan in groepjes
 - werkvorm in groepjes, ongeveer 60 minuten
 - pauze, ongeveer 15 minuten
- leg de werkvorm goed uit, gebruik dia 12 tot en met 14 uit de voorbeeld presentatie
 - benoem de thema-kaartjes en benadruk dat iedereen alleen kaartjes moet kiezen met thema's die jij belangrijk vindt
- wijs op het belang van een eenduidige notatie op de post-it, gebruik het voorbeeld van dia 13 en het format uit dia 14
 - gebruik brede post-its, zodat iedereen voldoende ruimte heeft om te schrijven
 - redeneer vanuit het perspectief van de cliënt, zorg & begeleiding of ondersteunende diensten & management
 - omschrijf zo concreet mogelijk: redeneer je bijvoorbeeld vanuit het perspectief van de zorg & begeleiding, probeer dan aan te geven welke medewerker (rol, functie enz.)
 - kies steeds één perspectief, waardoor je concreet opschrijft 'voor wie' de inzet van data meerwaarde moet opleveren

De groepjes gaan aan de slag.

- werk in
 - groepjes van 4 tot 6 personen
 - vier rondes
 - ongeveer 15 minuten per ronde
- gebruik ter inspiratie de thema-kaartjes om vanuit de dagelijkse praktijk te onderzoeken waar en bij welke thema's en vraagstukken data-ondersteund werken van meerwaarde kan zijn
- print (tijdens de voorbereiding) voor ieder groepje de sets met thema-kaartjes
- na iedere ronde wisselen de groepjes van set, zodat elke groepje uiteindelijk iedere set gebruikt heeft
- na drie rondes zijn alle perspectieven de revue gepasseerd; gebruik de vierde en laatste ronde om een totaalbeeld te krijgen
 - geef ieder groepje de tijd om zich te verdiepen in wat die groep belangrijk vindt en eerder gemaakte post-its aan te vullen of (nog) verder te concretiseren
- na de werkvorm verzamelt iedereen weer in de plenaire ruimte; vaak een goed moment voor een korte pauze

Download [Themakaartjes set client](#)

Download [Themakaartjes set zorg en begeleiding](#)

Download [Themakaartjes set ondersteunende diensten en management](#)

4. Uitvoering: verzamelen, groeperen, bespreken

De groep is weer bij elkaar om de inzichten te verzamelen, groeperen en bespreken.

- tijdsduur, ongeveer 60 minuten
- reserveer voor ieder perspectief (cliënt, zorg & begeleiding en ondersteunende diensten & management) een plek in de ruimte (whiteboard of flap-over)
- vraag deelnemers/groepjes naar voren te komen, hun post-its voor te lezen (eventueel met één of twee zinnen toe te lichten) en op te plakken
 - nb: het is mogelijk dat een post-it die is geschreven vanuit het ene perspectief nu toch verschuift naar een ander perspectief → bijvoorbeeld: het thema-kaartje 'onrust' zit in de set 'cliënt', maar verschuift nu mogelijk toch naar 'zorg & begeleiding' aangezien vaak juist daar de behoefte is aan meer inzicht hierin
- cluster de post-its op thema/vraagstuk en vraag je daarbij steeds af 'wie heeft er behoefte aan dit inzicht?'
- stel per cluster vast wie bij dit thema/vraagstuk de primaire doelgroep is: dit is de groep betrokkenen die je 'vanaf morgen' nodig hebt om het thema/vraagstuk verder uit te diepen?
 - nb: als het op termijn zou lukken om het thema/vraagstuk op te lossen, dan zullen andere betrokkenen hier (ook) van profiteren → voor het vaststellen van de primaire doelgroep is het echter belangrijk om dit te scheiden van de vraag die nu voorligt, namelijk: 'wie heeft er behoefte aan dit inzicht?'
- bespreek gezamenlijk de resultaten en check
 - begrijpt iedereen de inhoud en begrijpt iedereen elkaar? Wordt met wat hier staat dit bedoeld?
 - herkent iedereen zich vanuit zijn eigen perspectief in de genoemde thema's en vraagstukken?
 - in hoeverre vindt iedereen de thema's/vraagstukken in dezelfde mate belangrijk?

5. Uitvoering: wrap-up

Maak samen een top vijf: wat springt eruit?

- tijdsduur, ongeveer 10 minuten
- stel de vragen en markeer of noteer de antwoorden op een flap-over:
 - met welke thema's/vraagstukken gaan we morgen aan de slag?
 - wat gaan we concreet doen om hier een vervolg aan te geven?
 - wie moet wat organiseren om het proces dat vandaag in gang is gezet voortgang te geven?
- maak nog tijdens de sessie werkafspraken over het vervolg

Vastlegging:

- maak foto's van de resultaten

6. Na de sessie: verslag en actie

Maak samen met je collega een samenvatting van de sessie. Dit kan in de vorm van een rapportage, maar ook als beeldverslag met foto's van de flap-overs en een opsomming van gemaakte afspraken.

Deel dit met alle deelnemers en vraag feedback: herkent iedereen zich in het verslag?

Worden de gemaakte afspraken nagekomen? Wordt er voortgang geboekt? Hou het met de betrokken collega's in de gaten.

Meer lezen en weten?

- [Data en de praktijk van de gehandicaptenzorg: wat zijn thema's voor data-ondersteund werken?](#)
- [Vier infographics over thema's voor data-ondersteund werken](#)
- [Starten met data-ondersteund werken](#)
- [Model voor data-ondersteund werken: van thema naar meerwaarde](#)

En nog veel meer op [Leren Werken met Data in de gehandicaptenzorg](#)

Colofon

Redactie

Ellen van den Broek, Ruud de Nooij en Mette van Straaten

Over het programma

Deze publicatie is gemaakt in het programma 'Leren Werken met Data in de gehandicaptenzorg', dat wordt uitgevoerd door Academy Het Dorp en Academische Werkplaats ZorgTechnologie in de Gehandicaptenzorg (ZoTeG), met financiering van het ministerie van VWS. Het is onderdeel van de Toekomstagenda 'Zorg en ondersteuning van mensen met een beperking' (2023-2026). Over 'data' in de Toekomstagenda:

"We willen dat de gehandicaptensector meer inzicht krijgt in de effecten van het gebruik van data op de kwaliteit van zorg en ondersteuning, zodat zorgaanbieders bewuster kunnen kiezen voor de wijze waarop zij data gebruiken om de zorg te optimaliseren."

Voor meer informatie, bezoek de website www.lerenwerkenmetdata.nl.

Bronvermelding

Alle informatie uit deze publicatie mag overgenomen worden, mits met juiste bronvermelding: van den Broek, E., de Nooij, R. & van Straaten, M. (Reds.) (2026). Voor-Wat-Voor-Wie-methodiek. Bepaal belangrijke thema's en vraagstukken in data-ondersteund werken. Arnhem: Leren Werken met Data in de gehandicaptenzorg/ Academische Werkplaats ZoTeG.

© Academy Het Dorp, 2026

Kemperbergerweg 139e

6816 RP Arnhem

www.academyhetdorp.nl

Contact: data@academyhetdorp.nl

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

